

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**
avaliku teabe asjas nr 2.1-3/19/4223

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni peainspektor Elve Adamson
Otsuse tegemise aeg ja koht	09.01.2020 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	20.11.2019 (registreeritud inspektsioonis 22.11.2019)
Teabevaldaja	Maanteeamet adress: Teelise 4, 10916 Tallinn e-posti aadress: info@mnt.ee
Teabevaldaja vastutav isik	Peadirektor
Vaide esitaja	AS Õhtuleht Kirjastus e-posti aadress: xxxxx.xxxxxxxxxx@ohtuleht.ee

RESOLUTSIOON:

avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 1 ja 4, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75¹ lõike 3 alusel

- 1) teen vaideotsuse vaie rahuldada
- 2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
 - a) vaadata uuesti läbi vaide esitaja teabenõue, mille täitmisest keeldus Maanteeamet 12.11.2019 põhjusel, et teabenõudes soovitud autonumbrid sisaldavad isikuandmeid;
 - b) selgitada välja, kas vaide esitajal esineb põhjendatud õigustatud huvi teabenõudes soovitud autonumbrite/registreerimismärkide küsimiseks;
 - c) väljastada vaide esitajale tema poolt soovitud teave, kui puudub alus teabenõude täitmisest keeldumiseks. Keeldumise korral tuleb viidata õiguslikule alusele ja keeldumist põhjendada.
- 3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 21.01.2020.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Riigiasutus saab käesoleva haldusakti vaidlustada vaidega Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile või Vabariigi Valitsuse seaduse §-s 101 toodud korras.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:

Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks. (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:

1. Õhtulehe ajakirjanik edastas Maanteeametile pöördumise, milles soovis nimekirja eritellimusel väljastatud autonumbritest.
2. 12.11.2019 keeldus Maanteeamet soovitud teabe väljastamisest põhjusel, et soovitud teave sisaldab isikuandmeid.
3. Kuna vaide esitaja soovis ainult eritellimusel valmistatud autonumbreid/registrimärke ning ei soovinud väljastatud numbrite omanike andmeid, siis leidis vaide esitaja, et Maanteeamet on keeldunud õigusvastast soovitud teabe väljastamisest ning esitas Maanteeameti poolt teabenõude täitmisest keeldumise peale Andmekaitse Inspektsioonile vaide.

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Maanteeamet on väljastanud 908 eritellimusel valminud registreerimismärki autodele. Ajaleht Õhtuleht soovis maanteeametist nimekirja eritellimusel antud numbrimärkidest, millele riigiasutus vastas eitavalt tuues põhjenduseks isikuandmete kaitsmise vajaduse. Õhtuleht ei soovi teada eritellimusel väljastatud numbrite omanikke, vaid pelgalt numbreid. Neid numbreid on igapäevaselt näha avalikus liikluses, mis maanteeameti tõlgenduses peaks seega tähendama püsivat isikuandmete keelatud avaldamist nende kasutajate poolt.

Õhtuleht soovib selles küsimuses andmekaitseinspektsiooni seisukohta. Võimalusel kohustada maanteeametit avaldama nende väljastatud eritellimusega numbrite loetelu.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Selgitan vastuseks Teie 03.12.2019 järelepärimisele, et Maanteeameti avalike suhete osakonna esindaja kasutas käesolevas kontekstis ekslikult mõistet „isikuandmed“, kuid sisuliselt ta siiski keeldus teabenõude täitmisest osaliselt (muud ajakirjanikku huvitavad andmed väljastati).

Nimelt on liiklusregistri andmed üldjuhul avalikud, kui muuhulgas registreerimismärk on juurdepääsupiiranguga teave (vt liiklusseaduse § 184 lg 3 p 3). Sellest tulenevalt oli Maanteeameti hinnangul olemas alus teabenõude täitmisest keeldumiseks osaliselt.

Lisaks eeltoodule tuleb asuda seisukohale, et kuigi reeglina ei ole sõiduki registreerimismärk käsitletav isikuandmetena, siis kaudselt võib ta seda siiski olla, seda eriti eritellimusel

väljastatud registreerimismärkide puhul, mis üheselt avalikus ruumis eristuvad n-ö tavalistest registreerimismärkidest. Isegi AKI juhendis kaamerate kasutamise kohta on märgitud, et väga paljud inimesed tunnetavad registreerimismärgi näitamist suure riivena, sest vähemalt sõbrad ja tuttavad, kuid miks mitte ka naabrid vms, saavad teatavaid oletusi ikka teha.

Et välja selgitada, kas Õhtulehe pöördumist saab üldse käsitleda teabenõudena AvTSi mõttes tegi inspeksioon 20.12.2019 Maanteeametile täiendava järelepärimise, millele Maanteeamet vastas järgnevalt:

Selgitan lisaks eelnevale, et paraku ei ole võimalik teha dokumentidest koopiat ega tavakasutajal liiklusregistrist väljavõtet eritellimusel valmistatavate registreerimismärkide kohta, vaid kõnealuse teabe väljastamiseks tuleks vastav päring alles koostada. Seda ei saa teha tavakasutaja ega sisuüksus, vaid tugiüksus, milleks Maanteeameti infotehnoloogia osakond. Päring koostatakse manuaalselt. Registreerimismärgi tüüp on üks osa sõiduki tehnilisest andmestikust – see tähendab, et registreerimismärgi tüüp (antud juhul tüüp „A2“) on võimalik kokku lugeda vastavalt staatusega „registreeritud“ ja „peatatud“ sõidukite viimastelt tehnilise andmestiku kehtivatelt kannetelt.

Eelviidatud päringu alusel saaks vastava nimekirja registreerimismärkidest koostada. Lähtuvalt eeltoodust ei ole liiklusregistrist niisiis võimalik teha sellist päringut, mis annaks vastusena kõik eritellimusel valmistatavad registreerimismärgid. Sellest tulenevalt ei olnud ajakirjaniku pöördumise näol käesoleval juhul Maanteeameti hinnangul tegemist teabenõudega AvTS mõttes.

Lisaks eeltoodule selgitan, et ajakirjanik ei põhjendanud käesoleval juhul õigustatud huvi olemasolu, kuid Maanteeamet eraldi ka ei palunud seda teha.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

Teabenõuetele vastamine

AvTS § 3 lg 1 kohaselt on avalik teave, mis tahes viisil ja mistahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud avalikke ülesandeid täites. Seega saab teabenõude korras küsida teabevaldajalt tema valduses olevate dokumentide koopiaid või andmekogudest väljavõtteid kui neid on võimalik teha vaide esitaja soovitud kujul. AvTS § 3 lg-st 2 tulenevalt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Juurdepääsupiirangu alused on sätestatud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes. Vaidlust ei ole selles, et vaide esitaja poolt soovitud teave (eritellimusel valmistatud/välja antud registreerimisnumbrid) on avalik teave AvTS-i mõistes.

Antud juhul on vaide esitaja soovinud Maanteeametilt nimekirja eritellimusel antud numbrimärkidest, mille väljastamisest on Maanteeamet keeldunud põhjendusega, et need sisaldavad isikuandmeid. Andmekaitse Inspeksioon eeltooduga siiski nõustuda ei saa. Selleks, et käsitleda autonumbrit isikuandmetena peab olema võimalik neid seostada konkreetse isikuga. Kui autonumbrit ei ole võimalik isikuga seostada, siis ei saa autonumbrit käsitleda isikuandmetena. Seda, et Maanteeamet vastuses vaide esitajale käsitles autonumbrit isikuandmetena ekslikult, on tunnistanud ka Maanteeamet vastuses inspeksiooni järelepärimisele.

Teabenõude korras saab küsida asutuse valduses olevat dokumenteeritud teavet, millest on võimalik edastada koopiaid või teha andmekogudest väljavõtteid vaide esitaja soovitud kujul. Kui teabenõude täitmiseks on vaja andmeid registrist üksikute päringutega koguda või väljavõttest saadud andmete alusel alles soovitud nimekiri koostada (st talletatud teavet

täiendavalt süstematiseerida), siis sellisel juhul ei ole tegemist teabenõudega avaliku teabe seaduse mõistes. Sellised pöördumised loetakse AvTS § 23 lg 2 p 5 kohaselt selgitustaotluseks, millele vastatakse märgukirjale ja selgitustaotluste vastamise seaduses sätestatud korras. Andmekaitse Inspektsioonil on pädevus teostada järelevalvet ainult teabenõuetele vastamise üle, kuid puudub pädevus teostada järelevalvet selgitustaotlustele vastamise üle.

Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on Maanteeamet selgitanud, et *paraku ei ole võimalik teha dokumentidest koopiat ega tavakasutajal liiklusregistrist väljavõtet eritellimusel valmistatavate registreerimismärkide kohta, vaid kõnealuse teabe väljastamiseks tuleks vastav päring alles koostada. Seda ei saa teha tavakasutaja ega sisuüksus, vaid tugiuksus, milleks Maanteeametis on infotehnoloogia osakond. Päring koostatakse manuaalselt.*

Arvestades Maanteeameti selgitust inspektsioon ei välista, et kõigi eritellimusel valmistatud numbrimärkide nimekirja loomine kvalifitseerub selgitustaotluseks. Kuid olenemata sellest, kas vaide esitaja pöördumist saab käsitleda teabenõudena või mitte, on teabevaldajal kohustus teabenõude saamisel, kas täita teabenõue või keelduda selle täitmisest, sh ka siis kui Maanteeamet luges vaide esitaja pöördumise selgitustaotluseks.

Juurdepääs liiklusregistri andmetele

Vaide esitaja soovitud eritellimusel valmistatud autonumbrid on liiklusregistri andmed, millele juurdepääsukord on sätestatud liikluseaduses. Nimetatud seaduse § 184 lg 3 sätestab, et liiklusregistri andmed on avalikud, välja arvatud lõikes 3 toodud andmed, milleks on punkti 3 kohaselt ka registreerimismärk. Liikluseaduse § 184 lg-st 4 tulenevalt on kolmandatel isikutele lg-s 3 toodud andmetele juurdepääsuõigus põhjendatud õigustatud huvi korral, mille olemasolu tuvastab ja väljastamise otsustab Maanteeamet.

Seega ei ole liiklusregistrist õigust igaühel saada registrimärkide andmeid, vaid neid on õigustatud saada ainult põhjendatud õigustatud huvi korral ehk siis liiklusregistri andmetele juurdepääsu võimaldamine on sätestatud eriseaduse alusel. Juurdepääsupiirangute, juurdepääsu eritingimuste, korra ja viiside osas ulatuses, milles juurdepääs on reguleeritud eriseadusega, AvTS ei kohaldu (AvTS § 2 lg 2 punkt 4).

Edastatud dokumentidest ei nähtu, et vaide esitaja oleks oma õigustatud huvi põhjendanud või oleks Maanteeamet seda vaide esitajalt küsinud. Et seda tehtud ei ole, on Maanteeamet ka oma vastuses inspektsiooni järelepärimisele kinnitanud.

AvTS § 15 lg 2 kohaselt on teabevaldaja ametnik või töötaja kohustatud igakülgsest abistama teabenõudjat teabenõude esitamisel ning teabenõudjale vajaliku teabe, selle asukoha ja teabenõudjale sobivamate võimalike juurdepääsuviiside väljaselgitamisel. Seega on Maanteeamet enne teabenõude täitmisest keeldumist jätnud välja selgitamata, kas teabenõudjal esineb põhjendatud õigustatud huvi teabenõudes soovitud andmete saamiseks, millega on rikutud teabenõudja abistamise kohustust.

Andmekaitse Inspektsioon ei saa asuda Maanteeameti eest välja selgitama, kas vaide esitajal oli põhjendatud õigustatud huvi teabenõudes soovitud andmete saamiseks. Samuti ei olnud õiguspärane teabenõude täitmisest keeldumine põhjusel, et tegemist on isikuandmetega. Seega tuleb Maanteeametil vaide esitaja teabenõue uuesti läbi vaadata ja kas väljastada vaide esitaja soovitud teave, kui puudub alus teabenõude täitmisest keeldumiseks või keelduda teabenõude täitmisest, kui selleks on seadusest tulenev alus. Keeldumise korral tuleb viidata õiguslikule alusele ja põhjendada keeldumist.

/allkirjastatud digitaalselt/

Elve Adamson
peainspektor
peadirektori volitusel